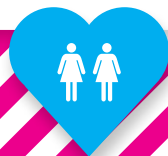
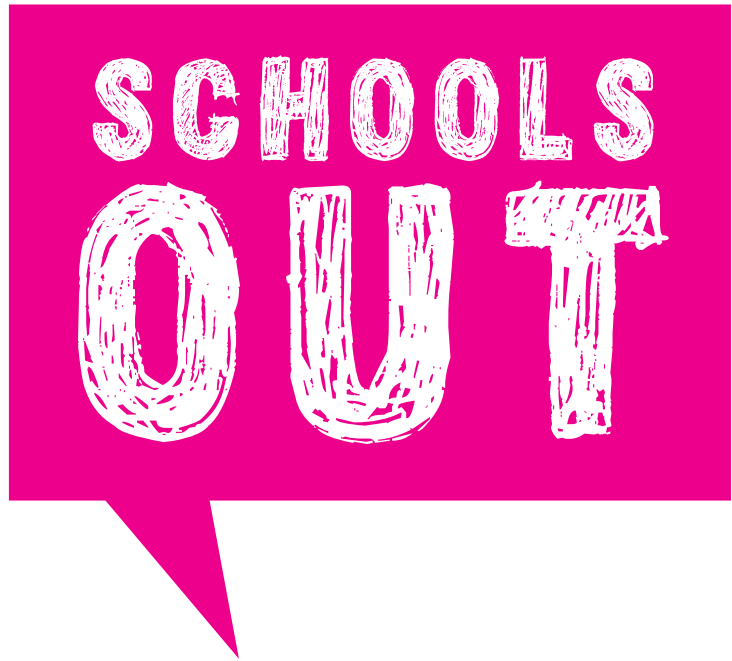
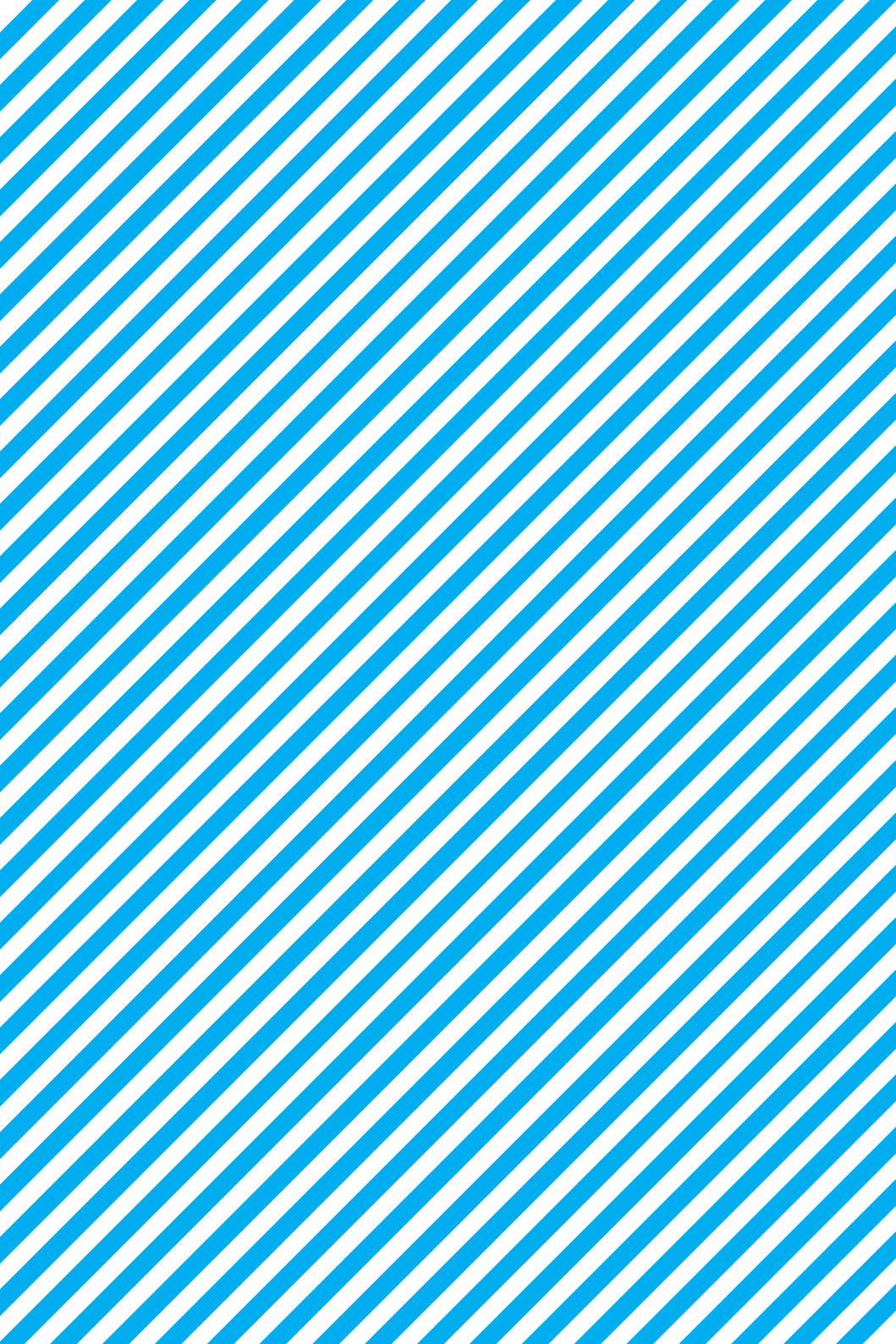

20% VAN
UW LEER-
LINGEN
TWIJFELT
WELEENS

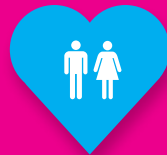
SCHOOLS
OUT
NIJMEGEN

NIJMEGEN

SchoolsOUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs, GGD regio Nijmegen, gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

De school zou een prettige en veilige plek moeten zijn voor alle leerlingen en medewerkers. SchoolsOUT, voorheen het Nijmeegse Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit, ondersteunt daarom sinds 2002 scholen voor voortgezet onderwijs om tolerantie te vergroten rondom homoseksualiteit en seksuele diversiteit. Schools OUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs, de GGD, de gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

In Nijmegen gaan circa 19.000 jongeren van 12-19 jaar naar het voortgezet onderwijs. In de puberleeftijd denkt 20% van de jongeren over seks met iemand van hetzelfde geslacht. Zo'n 10% experimenteert hier soms ook mee. Ook in Nijmegen zal 7-10% (1.300 – 1.900 leerlingen) zich op dit moment of later homo, lesbisch of biseksueel noemen, zo'n 20% (4000 jongeren) is hierover in dubio.

Aanleiding voor de start van het Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit was onder andere een Nijmeegs onderzoek¹ dat aantoonde dat de heteronorm in het onderwijs zo overheersend is, dat er weinig tot geen ruimte is voor andere seksuele gerichtheid. Ook uit ander onderzoek is bekend dat homoseksuele, lesbische en biseksuele jongeren (vanaf nu meestal holebi-jongeren genoemd) vaker leerproblemen hebben en vaker melding maken van psychosociale problematiek (eenzaamheid, depressie, suïcidaliteit)².

Ongeveer 50% van alle Nijmeegse jongeren (GGD Monitor EMOVO 2007) geeft aan dat je het op school beter niet kunt vertellen (of ze weten niet zeker of dat kan) als je homo of lesbisch bent. 1 op de 10 Nijmeegse jongeren zegt de vriendschap op als de beste vriend(in) homo/lesbisch blijkt te zijn. Gelukkig blijkt ook uit dit onderzoek dat Nijmeegse scholen het relatief goed doen op het gebied van tolerantie ten opzichte van holebi's, doordat er meer aandacht is voor seksuele diversiteit op school.

Onderzoek toont aan dat niet alleen holebi-jongeren lijden onder homofobie, maar dat homonegativiteit ook een vijandig klimaat creëert voor jongeren die zichzelf als heteroseksueel zien. Het blijkt dat bijvoorbeeld 'anti gay'-taalgebruik (zoals elkaar 'homo' noemen) al genoeg is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen last hebben van rigide en intolerante oordelen en verwachtingen over eigen gevoelens, gedrag en gender-rol³.

Het doel van SchoolsOUT is dan ook om:

- ▶ een gunstig schoolklimaat te creëren voor de acceptatie van seksuele diversiteit bij docenten, medewerkers, leerlingen en ouders,
- ▶ pesten, discriminatie en uitsluiting op grond van (vermeende) homoseksualiteit structureel tegen te gaan
- ▶ dit in algemeen schoolbeleid te borgen

SchoolsOUT richt zich hierbij op de hele schoolpopulatie; medewerkers en leerlingen.

**EEN SCHOOL WAAR HOMOSEKSUALITEIT
GEWOON IS, DOET MEER DAN EEN LES
VOOR LEERLINGEN VERZORGEN.**

**HOMOSEKSUALITEIT IS VERWEVEN MET
ALLE ASPECTEN VAN HET SCHOOLLEVEN.
DAN IS HET PAS GEWOON!**

SchoolsOUT werkt hier samen met scholen aan door

- ▶ Kennis, inzicht en vaardigheden van leerlingen, docenten en medewerkers te vergroten. Hierdoor worden vooroordelen, discriminatie en overheersende vanzelfsprekendheid van de heteronorm zichtbaar en kunnen ook worden tegengegaan
- ▶ Op school te zorgen voor structurele steun voor en solidariteit met holebi-leerlingen en medewerkers. En ook met degenen die hierover nog in dubio zijn en mensen die nauw betrokken zijn bij holebi's, zoals bijvoorbeeld kinderen van homoseksuele ouders.

In 2008 tekenden alle Nijmeegse scholen voor Voortgezet Onderwijs en de gemeente Nijmegen het Convenant Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit, in aanwezigheid van minister Plasterk. Nijmegen loopt met SchoolsOUT voorop in Nederland als het gaat om structurele aandacht voor seksuele diversiteit binnen het Voortgezet Onderwijs!

Wat biedt SchoolsOUT?:

SchoolsOUT faciliteert en ondersteunt scholen met:

- ▶ deskundig advies en praktische ondersteuning bij het maken en uitvoeren van het beleid, passend bij de specifieke wensen en cultuur van de school.
- ▶ de SchoolsOUT Menukaart met regionale activiteiten en interventies op het gebied van educatie, zorg, zichtbaarheid en beleid.
- ▶ www.schoolsOUTweb.nl, een op de regio gerichte website waar medewerkers tips vinden om homoseksualiteit te integreren in het lesprogramma en leerlingen boeken, films, muziek, folders, websites en ideeën kunnen vinden hoe je homoseksualiteit op school bespreekbaar kunt maken.

¹ Overbeek, Nique van & Renkens, José (1998), De heteroseksuele school)

² Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland, Sociaal Cultureel Planbureau 2010

³ Epstein: 2001, Espelage en Swearer: 2008, Swearer et al. 2008.

INHOUDS OPGAVE

Inhoudsopgave:

Inleiding	05
Waarom een Menukaart?	10
10 kenmerken van een veilige school voor holebi's	12
Basis menukaart	14
Tekst Convenant - Traject Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit	16
Roze sociale kaart	18
Websites met informatie	22
Roze leeslijst	24
Roze filmlijst	28
Meer lezen voor onderwijspersoneel - informatie en onderzoek over homojongeren en tips voor beleid	32
Interactieve workshops voor leerlingen en medewerkers	34
Menukaarten:	
Menu 1: Beleid, regels en handhaving	40
Menu 2: Educatie	50
Menu 3: Zorg, begeleiding en signalering	60
Menu 4: Zichtbaarheid	66

Waarom een Menukaart?

Er zijn via SchoolsOUT veel activiteiten voor scholen beschikbaar. Deze zijn samengebracht in deze menukaart; zodat overzichtelijk en gemakkelijk te vinden is wat uw school zou kunnen doen om aandacht voor homoseksualiteit en seksuele diversiteit structureel te maken.

De SchoolsOUT menukaart helpt bij het maken van keuzes.

Er zijn veel activiteiten beschikbaar die een bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van sociale veiligheid van holebi's. We hebben ze samengebracht in deze menukaart. Het werkt het best als er tegelijkertijd op verschillende terreinen interventies worden ingezet. Dan versterken de activiteiten elkaar.

Advies:

01 Start met de basis en borging

Ons advies is te starten met een aantal activiteiten uit het 'basismenu' (zie pagina 15). Dit menu geeft overzicht van de activiteiten die minstens ingezet moeten worden om tot een samenhangend beleid te kunnen komen. Het gaat om grotere en kleinere activiteiten. U kunt deze in één keer naast elkaar starten. U kunt ook kiezen voor een groeimodel waarbij de basis na een paar jaar volledig ingevoerd is.

Wat u ook kiest: maak in ieder geval per activiteit meteen ook plannen voor de borging daarvan. U bent er dan van verzekerd dat elke generatie leerlingen deze activiteit jaarlijks aangeboden krijgt.

02 Daarna

Daarna zijn er in de vier volgende menu's vele mogelijkheden om de basis uit te breiden. Deze suggesties zijn ook heel bruikbaar als u ideeën zoekt voor een project, een werkweek, een onderwerp voor een profiel-werkstuk, een training voor collega's etc.

Tot slot: Op maat

Mogelijk zoekt u een activiteit die niet op de menukaart staat. Of u wilt een bepaalde activiteit uitvoeren maar het is nodig om deze wat meer op maat van de school te maken. Neem dan contact op met de coördinator van SchoolsOUT. Er is veel mogelijk.

Hoe kiezen?

Deze menukaart is ingericht in vier menu's; Schoolbeleid en regelgeving, Educatie, Zorg en signalering en Zichtbaarheid. Zie hieronder voor meer uitleg over de menukaart.

Menu 1: Beleid en regelgeving:

Dit menu biedt aangrijpingspunten voor de structurele inbedding van aandacht voor homoseksualiteit en seksuele diversiteit binnen het bredere schoolbeleid rond diversiteit en omgangsvormen. SchoolsOUT ondersteunt en adviseert u bij het opstellen van beleid en hoe de vertaalslag van beleid op papier naar uitvoering in de praktijk goed te kunnen maken.

Menu 2: Educatie:

Welk vak ook gegeven wordt, er zijn altijd aanknopingspunten te vinden om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. SchoolsOUT biedt concrete suggesties, Nijmeegse of landelijke lespakketten, leswijzers en andere voorbeelden. U kunt ook denken aan interactief theater, workshops of voorlichtingen over homoseksualiteit.

Menu 3: Zorg: signalering en begeleiding:

Dit menu biedt mogelijkheden voor de zorgstructuur op school om kennis op te doen over seksuele diversiteit en kwesties hieromtrent goed te kunnen begeleiden. SchoolsOUT richt zich op schoolmaatschappelijk werk, vertrouwenspersonen, mentoren en zorgcoördinatoren en geeft advies waar nodig.

Menu 4: Zichtbaarheid:

De cultuur, sfeer, voorzieningen, lesinhouden en projecten op school en het (voorbeeld)gedrag van het schoolpersoneel hebben grote invloed op leerlingen. Dat homoseksualiteit zichtbaar 'normaal' is op scholen, is niet vanzelfsprekend en vergt soms extra, maar niet altijd ingewikkelde, inspanningen. SchoolsOUT biedt ideeën en faciliteert schoolinitiatieven om seksuele diversiteit in school zichtbaar te maken.

En vooral: begeleiding op maat: Per school(locatie) kijkt SchoolsOUT wat aansluit bij de behoeftes en wensen van de school. In gesprekken wordt gekeken waar de school zich bevindt en welke stappen er al zijn gezet. SchoolsOUT sluit aan bij de sterktes van de school en biedt mogelijkheden om deze verder te vergroten.

10 KEN- MERKEN VAN EEN VEILIGE SCHOOLO VOOR HOLEBI'S

10 kenmerken van een veilige school voor holebi's

- 01 Er is een schoolbeleid met duidelijke gedragsregels en een goede handhaving daarvan.
- 02 Het beleid wordt consequent uitgedragen zowel mondeling als op schrift (bijvoorbeeld: in het schoolboekje, het pestprotocol, de folder van de vertrouwenspersonen, in uw visie op discriminatie, bij het werven van personeel, in het inwerkprotocol).
- 03 Er is onderlinge sociale steun door en voor onderwijspersoneel, hierin wordt het team regelmatig getraind.
- 04 Het personeel heeft een open houding en besteedt daar in trainingsbijeenkomsten of teamwerk regelmatig aandacht aan.
- 05 De school heeft een klachtenprocedure en -commissie en een vertrouwenspersoon: beiden zijn bij iedereen bekend.
- 06 Het is mogelijk om incidenten te registreren op homoseksualiteit.
- 07 De zorgstructuur is in staat tot signalering en begeleiding van leerlingen met problemen / vragen op gebied van seksuele gerichtheid. Leden van de zorgstructuur worden daar regelmatig in (bij)geschoold.
- 08 Binnen educatie is er expliciete en impliciete aandacht voor seksuele diversiteit. Elke leerling komt deze aandacht op verschillende momenten in de schoolcarrière en vanuit meerdere vakken tegen.
- 09 Bij educatie wordt ook gebruik gemaakt van interactief theater en/of voorlichting door ervaringsdeskundigen (COC - voorlichtingsgroep).
- 10 Seksuele diversiteit is zichtbaar gemaakt binnen de school.

BASIS MENU KAART

Basis menukaart

Menu 1: Beleid en regelgeving

- 01 Regelgeving en handhaving: geen homo-onvriendelijk scheldgedrag en een goede klachtenregeling
  - 02 Vertrouwenspersoon heeft ook oor en oog voor holebi's
  - 03 "Homoseksualiteit" is een item bij incidentenregistratie
  - 04 Jaarlijks tijd en budget voor uitvoering van activiteiten
-

Menu 2: Educatie

- 05 Jaarlijks minimaal 1 lesuur verzorging/biologie in leerjaar 1 of 2
  - 06 Jaarlijks interactief theaterjaar in leerjaar 3 of 4
  - 07 Jaarlijks de COC voorlichtingsgroep in leerjaar 3 of 4
  - 08 Jaarlijks minimaal 1 lesuur maatschappijleer in leerjaar 4 of 5
  - 09 Jaarlijks geschiedenis aandacht WO II
  - 10 Boekenlijsten talen voor leerjaar 4, 5 of 6
  - 11 Eenmaal per 5 jaar scholing team
-

Menu 3: Zorg, signalering en begeleiding

- 12 In bezit van Roze sociale kaart
  - 13 Volgt eenmaal per 3 jaar workshop
  - 14 In bezit van brochures en materialen, verspreidt deze waar nodig
-

Menu 4: Zichtbaarheid

- 15 Op de schoolsite een link naar www.schoolsOUTweb.nl
  - 16 Op minstens één plek in de school duidelijk zichtbaar voorlichtingsmateriaal of literatuur naar keuze
-

Ondergetekenden:

De Gemeente Nijmegen, in deze vertegenwoordigd door mevrouw H.T.M. Scholten, wethouder voor Zorg & Welzijn, Jeugd, Integratie & Emancipatie, mevrouw J.G. Kunst, wethouder voor Economie, Onderwijs, Cultuur, Personeel & Organisatie, hierna te noemen de gemeente,

GGD, Regio Nijmegen, in deze vertegenwoordigd door de heer W. Keijzer, directeur, en de begeleidingscommissie van het SchoolsOUT Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit, vertegenwoordigd door de heer P. van Loon, voorzitter COC Nijmegen, mevrouw E. Hulshof, voorzitter DITO! homojongerenorganisatie, mevrouw G. Zijlmans, voorzitter van de begeleidingscommissie namens GGD Regio Nijmegen, de heer E.J.A. Peters, voorzitter van de Contactgroep Schoolleiders Nijmegen (CSN) en de heer B. Kwakkel, vertegenwoordiger van het Bestuurlijk overleg Voortgezet Onderwijs (BEVO);

Overwegende:

- ▶ dat de raad van de gemeente Nijmegen de notitie seksuele diversiteit "Hand in Hand" 2008-2011 heeft vastgesteld;
- ▶ dat de GGD Regio Nijmegen op verzoek van de gemeente in nauwe samenwerking met verschillende partnerorganisaties het SchoolsOUT "Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit" uitvoert, verder te noemen het SchoolsOUT;
- ▶ dat de doelstelling van dit SchoolsOUT is het verbeteren van het schoolklimaat rondom homoseksualiteit op alle VO scholen in Nijmegen, zodat de tolerantie verhoogd wordt en het creëren van draagvlak voor acceptatie van seksuele diversiteit bij docenten, medewerkers, ouders en leerlingen;
- ▶ dat dit SchoolsOUT gebruik maakt van een keuzemenu, waarbij homoseksualiteit een item is. Ingrediënten van het keuzemenu zijn:
  - . ondersteuning bij het maken van schoolbeleid
  - . uitvoering van een educatieprogramma
  - . interactief theater met workshops voor zowel docenten als leerlingen
  - . leren observeren, signaleren en begeleiden van problemen bij leerlingen;

- ▶ dat de begeleidingscommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente, de scholen, het COC, DITO! homojongerenorganisatie en GGD Regio Nijmegen, sturing geeft aan het SchoolsOUT;
- ▶ dat het SchoolsOUT en de producten uit het keuzemenu tot stand zijn gekomen in samenwerking met de betrokken VO scholen;
- ▶ dat de raad van de gemeente Nijmegen bij amendement van 4 juli 2007 de toekomst van het SchoolsOUT heeft gewaarborgd door structureel gelden vanuit de WMO voor het SchoolsOUT beschikbaar te stellen;

Bevestigen per heden:

- ▶ dat de scholen zich committeren aan het SchoolsOUT en actief betrokken blijven bij de uitvoering van het SchoolsOUT;
- ▶ dat de scholen daarbij producten afnemen uit het genoemde keuzemenu;
- ▶ dat de scholen jaarlijks structureel aandacht besteden aan homoseksualiteit;
- ▶ dat de gemeente de coördinerende functie van de GGD waarborgt;
- ▶ dat de gemeente zodoende zorg draagt voor een actueel en kwalitatief goed aanbod in het keuzemenu.

Evaluatie:

Partijen evalueren de uitvoering en werking van dit convenant jaarlijks voor het eerst vóór juni 2009. De begeleidingscommissie geeft sturing aan de evaluatie.

Fasering:

Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en eindigt met ingang van 1 januari 2012.

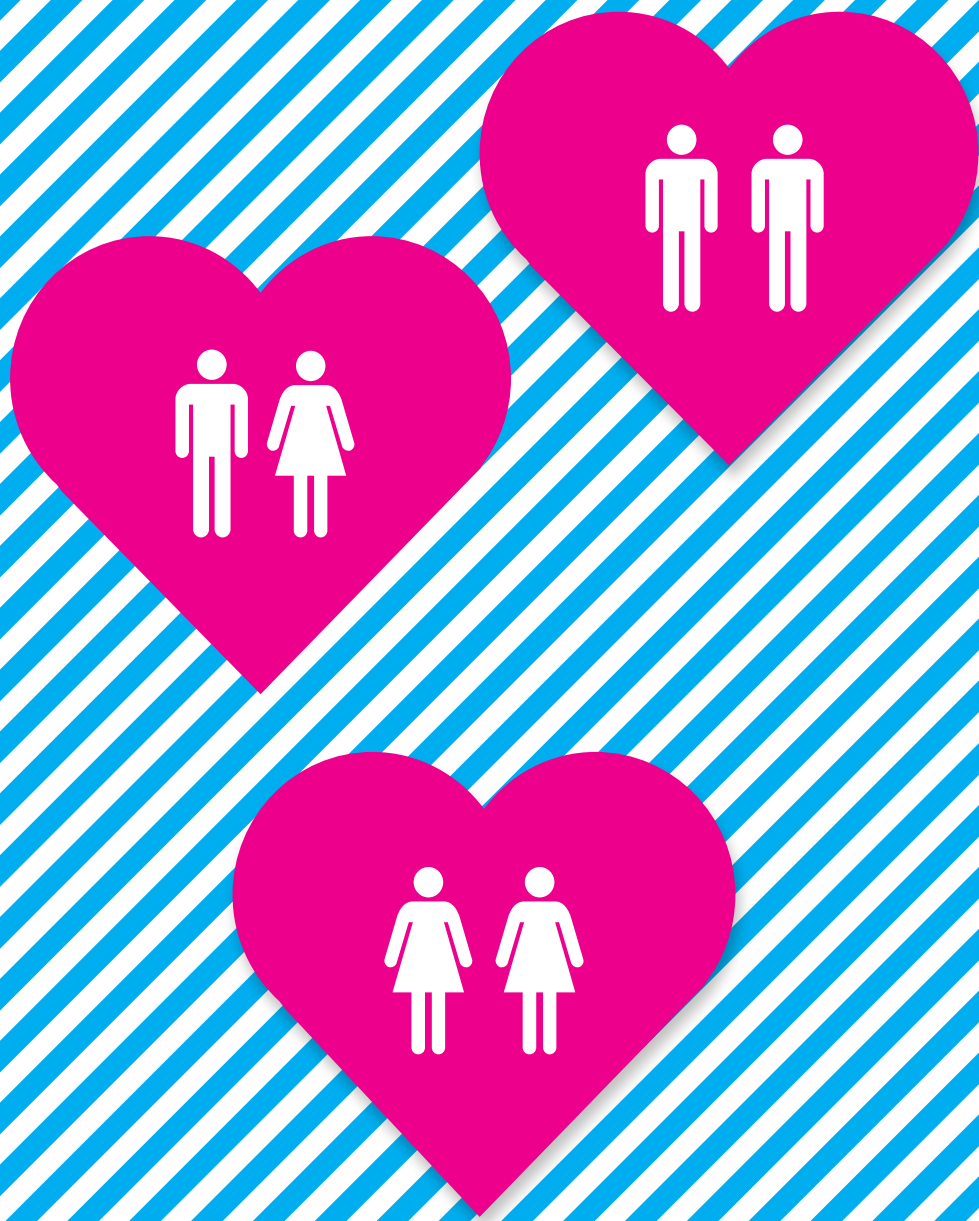
Aldus getekend op 11 oktober 2008:

Gemeente Nijmegen	H.T.M. Scholten
Gemeente Nijmegen	J.G. Kunst
GGD Regio Nijmegen	W. Keijzer
COC Nijmegen	P. van Loon
BEVO	B. Kwakkel
CSN	E.J.A. Peters
Dito!	Evelien Hulshof
begeleidingscommissie	G. Zijlmans

HETERO'S
PESTEN
IS OOK
NIET
NORMAAL

...

HÉ
HOLEBI
WEET
JIJ HET
AL?

MENU
KAART

MAAK
UW
KEUZE!

MENU 1: BELEID, REGELS EN HAND- HAVING

MENU 1: BELEID, REGELS EN HANDHAVING

Vanuit de directie wilt u zorgen dat zowel personeel als leerlingen zich prettig, veilig en welkom voelen op uw school. Iedereen hoort erbij en moet zich optimaal kunnen ontwikkelen. Uw school draagt respect voor de ander in ras, geloof, sekse en seksuele gerichtheid uit.

Uit recent onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs bleek dat schoolleiders een rooskleuriger beeld hebben van de situatie op hun school op het gebied van tolerantie van seksuele diversiteit en het antidiscriminatiebeleid, dan docenten of leerlingen; deze antwoorden aanzienlijk pessimistischer (Inspectie van het Onderwijs, 2009b). Is er dus specifieke aandacht nodig in het schoolbeleid voor het verbeteren van respect voor seksuele gerichtheid? Ja en nee...

Ja: een al te algemene benadering op het gebied van diversiteit en respect zal haar doel voorbij schieten; juist de diversiteit van de schoolbevolking vergt aandacht voor specifieke aspecten. De algemene 'onzichtbaarheid' van holebi-leerlingen en -medewerkers vraagt om een concreet en specifiek beleid. Als dat niet gebeurt, weten homoseksuele leerlingen en personeelsleden onvoldoende waar ze aan toe zijn en in hoeverre ze gesteund worden, bijvoorbeeld als ze voor hun homoseksualiteit willen uitkomen.

Nee: effectief diversiteitbeleid vergt uitdrukkelijk niet alleen aandacht voor 'homospecifieke' zaken. Veiligheid rondom seksuele diversiteit kan het beste óók ingebed worden in een brede aanpak van omgangsvormen. In 2003 deed de Rutgers Nisso Groep onderzoek naar de vraag welk beleid effectief is om het welbevinden van homo-, lesbische en heteroseksuele docenten te bevorderen. De conclusie luidde dat op scholen met een actief uitgedragen 'diversiteitbeleid' niet alleen deze, maar álle docenten zich een stuk prettiger voelden.

Wat kunt u doen?

Uw beleid is het meest effectief als er tegelijkertijd op verschillende terreinen activiteiten worden ingezet: Het thema seksuele diversiteit kan goed geïntegreerd worden in een bredere beleidsmatige aanpak van veiligheid en omgangsvormen. Vanuit de directie kunt u actief werken aan bewustwording bij alle medewerkers ten aanzien van homoseksualiteit en sociale veiligheid. U kunt medewerkers stimuleren en in staat stellen om regelmatig, impliciet of expliciet aandacht te besteden aan homoseksualiteit en seksuele diversiteit zichtbaar te maken in de school. U kunt in tijd en budget rekening houden met activiteiten uit het menu. En u kunt dit alles borgen in uw beleid. SchoolsOUT denkt graag met u mee over het ontwikkelen van een plan van aanpak dat past bij de visie en identiteit van uw school. U kunt altijd een adviesgesprek aanvragen.

Kennis en informatie opdoen

Hoe?

Wat?

Gesprek:

Adviesgesprek met coördinator SchoolsOUT, incl. ervaringen van andere scholen binnen en buiten de regio.

Informatie:

E-movocijfers beschikbaar bij coördinator SchoolsOUT

Lezen:

Wet- en regelgeving homoseksualiteit in het onderwijs: informatieblad met wat de school wel of niet verplicht is te doen in het kader van activiteiten om scholen tot een veilige(r) leer- en werkomgeving te maken voor homoseksuele leerlingen en homoseksueel onderwijs(ondersteunend)personeel. Te downloaden op www.gayandschool.nl

Een roze draad in veiligheid op school.

Boekje met tips en achtergrondinformatie voor schoolleiders, veiligheidscoördinatoren en zorgcoördinatoren over hoe op hun scholen een veiliger omgeving gerealiseerd kan worden. Te downloaden op www.edudivers.nl

Receptenboek Homoseksualiteit in het onderwijs (2005): biedt zeer concrete informatie over de positie van homo- en lesbische docenten en leerlingen. Het boek biedt talrijke concrete aanknopingspunten voor een gedegen aanpak van preventie en homodiscriminatie. Te verkrijgen bij coördinator SchoolsOUT.

Schoolbeleid ontwikkelen

Hoe?

Wat?

Activiteit:

Screening huidig schoolbeleid op sociale veiligheid voor holebi's, o.a. bepalen hoe er binnen de school wordt omgegaan met coming out leerling en docent en met aan homoseksualiteit gerelateerde conflictsituaties zoals roddel en scheldgedrag. Tips en adviezen bij coördinator SchoolsOUT.

Checklist Homo/lesbisch emancipatiebeleid:

drie pijlers van een geïntegreerd schoolbeleid op het terrein van homo-/lesbische emancipatie: educatie, zorg en schoolomgeving, uitgewerkt in drie inventarisatielijsten, die desgewenst door een schoolteam bijgewerkt kunnen worden, afhankelijk van de specifieke situatie op een school. Te downloaden op www.gayandschool.nl

Lezen:

Beleidsvisie. Homo-, lesbisch, biseksueel en transgenderbeleid (Nederlandse homobeweging in opdracht van het kabinet 2006) geeft inzicht in en laat aspecten en knelpunten zien van het HTLB beleid op scholen. Met aanbevelingen. Downloaden op www.gayandschool.nl

Iedereen is Anders (Onderwijsinspectie 2003): handreiking om scholen veiliger te maken, in het bijzonder voor homoseksuele leerlingen en docenten. Er wordt kort aangegeven op welke kwaliteitscriteria inspectie controleert. Te downloaden op www.gayandschool.nl, of te bestellen via APS.

Beter voor de klas beter voor de school

(RutgersNissoGroep, 2003): resultaten, conclusies en aanbevelingen uit onderzoek naar de werkbeleving en gezondheid van homoseksueel en biseksueel onderwijspersoneel. Te downloaden op www.gayandschool.nl

Mooie woorden

(Hetero-Homo Onderwijsalliantie ism Edudivers 2009): onderzoek met aanbevelingen voor schoolleiders naar de aandacht voor homoemancipatie in het voortgezet onderwijs. Te downloaden op www.tolerantescholen.net

Weerbaar en divers (Inspectie van het onderwijs iov ministerie van OCW 2009): onderzoek naar seksuele diversiteit en seksuele weerbaarheid in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Te downloaden op: www.onderwijsinspectie.nl.

Steeds gewoner, nooit gewoon - Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland (Sociaal Cultureel Planbureau 2010): Monitor waaruit blijkt dat bijna een derde van de leerlingen in het voortgezet onderwijs denkt dat een homoseksuele leerling op school niet open kan zijn over zijn of haar seksuele voorkeur, bijna een kwart van de leerlingen het schoolklimaat homo-onvriendelijk vindt en 50% van de homojongeren zelfmoord overweegt. Te downloaden op www.scp.nl.

Lezen:

Effect!?

Effectief werken aan acceptatie van seksuele diversiteit op school: De publicatie geeft scholen in het voortgezet onderwijs suggesties voor het opzetten van een effectief diversiteitprogramma in de school. Te downloaden op www.edudivers.nl.

Schoolbeleid uitdragen

Hoe?

Wat?

Gesprek:

Vormgeven van beleid bij bijeenkomsten voor ouders, team, leerlingen; tips en adviezen bij coördinator SchoolsOUT.

Lezen:

Voorbeeldteksten voor in de schoolkrant, op de school-site, schoolboekje, leerlingenstatuut etc. zijn beschikbaar op www.schoolsOUTweb.nl

Hé homo

(Centrum school en veiligheid/APS):

Informatieblad met suggesties voor het verbeteren van de sociale veiligheid van homoseksuele leerlingen en personeelsleden in de schoolpraktijk. Te downloaden op www.pestweb.nl.

Gewoon homo in het voortgezet onderwijs

(APS 2009).

Bespreekbaar maken van homoseksualiteit op school. Brochure met praktische tips en lesmateriaal om de school te ondersteunen in hun diversiteitsbeleid.

De brochure haakt aan bij het schoolleven van alledag en komt met suggesties om gewoon homo te zijn op school. Te downloaden of te bestellen op www.aps.nl.

Periodieke peiling

Hoe?

Wat?

Activiteit:

Meedoen aan vierjaarlijks onderzoek naar gezondheid en welzijn jeugd door GGD Regio Nijmegen (E-movo).

Lezen:

Betrouwbaar meten van homodiscriminatie

(Tolerantescholen 2007):

Factsheet met overzicht van beschikbare instrumenten om homodiscriminatie op scholen te meten, waaronder online vragenlijsten schoolklimaat (RutgersNissoGroep), de latente homonegativiteit schaal (Amerikaanse test, vertaald door Edudivers), impliciete associatie testen (www.tolerance.org), online Vrolijke Scholen Test (Edudivers), tolerantietest (Stichting Vredeseducatie 2002). Factsheet te bekijken op: www.tolerantescholen.net.

Periodieke scholing medewerkers

Hoe?

Wat?

Gesprek

Bespreken programma's en mogelijkheden met coördinator SchoolsOUT.

Activiteit:

Mentoren-/docententraining SchoolsOUT door coördinator SchoolsOUT ism COC Voorlichtingsgroep. Meer informatie bij coördinator SchoolsOUT.

Aanbod van theatergroep Mind Mix (www.mindmix.nl) en Theatergroep AanZ (www.theater-aanz.nl). Zie p. 34

Docentenvoorlichting door COC voorlichtingsgroep, contact via www.cocnijmegen.nl en voorlichting@cocnijmegen.nl.

Gedragen Gedrag mini: spel om aan de hand van situatieschetsen rondom homoseksualiteit en transgender gewenste en ongewenste omgangsvormen op de eigen school in kaart te brengen. Op basis hiervan worden schooleigen omgangsregels geformuleerd. Te verkrijgen bij Uitleenpunt GGD: www.ggd-nijmegen.nl/Info/Uitleenpunt-voorlichtingsmaterialen en te bestellen op www.aps.nl.

Workshops Edudivers: workshops specifiek gericht op homoseksualiteit en onderwijs, o.a. over bespreekbaar maken, leerlingenbegeleiding, omgaan met leerlingen die niet in gesprek willen gaan over (homo)seksualiteit: www.edudivers.nl

colofon

coördinatie

GGD Regio Nijmegen
Project SchoolsOUT

Groenewoudseweg 275

6524 TV Nijmegen

Postbus 1120

6501 BC Nijmegen

Algemeen nummer afdelingssecretariaat: + 31 (0)24 3297138

SchoolsOUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs,
GGD regio Nijmegen, gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

